

The Relationship between Spiritual Intelligence and Social Self-Efficacy with Happiness in Students of Islamic Azad University of Sari Branch

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Seyyede Mahsa Mousavian Kojoor¹
Fazile Rohani^{2*}

How to cite this article

Seyyede Mahsa Mousavian Kojoor, Fazile Rohani, The Relationship between Spiritual Intelligence and Social Self-Efficacy with Happiness in Students of Islamic Azad University of Sari Branch. *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2020:4(4); 259-266

1. MA Student of Personality Psychology, Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran (Corresponding Author)

ABSTRACT

Purpose: Happiness is one of the constructs derived from the positive psychology approach that has a positive effect on many variables. As a result, the aim of this study was to determine the relationship between spiritual intelligence and social self-efficacy with happiness in students.

Materials and Methods: This study was a cross-sectional from type of correlation. The research population was students of the Islamic Azad University of Sari branch in the academic years of 2020-21 about 3000 people. The sample size based on Krejcie and Morgan table was estimated to be 341 people who were selected by stratified sampling method according to gender. The research instruments were the King spiritual intelligence questionnaire (2008), Smith & Betz social self-efficacy scale (2000) and Argyle et al happiness questionnaire (1989). Data were analyzed by Pearson correlation coefficients and multiple regression with stepwise method in SPSS-22 software.

Findings: The results showed that spiritual intelligence ($r=0.414$) and social self-efficacy ($r=0.544$) had a positive and significant relationship with students' happiness ($P<0.001$). Also, the variables of spiritual intelligence and social self-efficacy were able to explain 29.1% of the happiness changes in students ($P<0.05$).

Conclusion: The results of the present study indicated the effective role of spiritual intelligence and social self-efficacy in explaining students' happiness. Therefore, in order to improve their happiness, can be improved their spiritual intelligence and social self-efficacy through workshops..

Keywords: Spiritual Intelligence, Social Self-Efficacy, Happiness, Students

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: mehbagheri@mihanmail.ir

Article History

Received: 2020/12/25

Accepted: 2021/03/10

ePublished: 2021/03/15

رابطه بین هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

ساری

سیده مهسا موسویان کجور^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی شخصیت، گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

فضیله روحانی^{۲*}

استادیار، گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

هدف: شادکامی یکی از سازه‌های برگرفته از رویکرد روانشناسی مثبت‌نگر است که بر بسیاری از متغیرها تأثیر مثبت می‌گذارد. در نتیجه، هدف این پژوهش تعیین رابطه بین هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ در حدود ۳۰۰۰ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۴۱ نفر برآورد که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با توجه به جنسیت انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸)، مقیاس خودکارآمدی اجتماعی اسمیت و بتز (۲۰۰۰) و پرسشنامه شادکامی آرگایل و همکاران (۱۹۸۹) بودند. داده‌ها با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان در نرم‌افزار SPSS-22 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که هوش معنوی ($F=20/414$) و خودکارآمدی اجتماعی ($F=20/544$) با شادکامی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار داشتند ($P<0/001$). همچنین، متغیرهای هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی به‌طورمعنی‌داری توانستند ۲۹/۱ درصد از تغییرات شادکامی در دانشجویان را تبیین کنند ($P<0/05$).

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده نقش موثر هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی در تبیین شادکامی دانشجویان بود. بنابراین، جهت بهبود شادکامی آنان می‌توان از طریق کارگاه‌های آموزشی میزان هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی آنها را ارتقاء بخشید.

کلید واژه‌ها: هوش معنوی، خودکارآمدی اجتماعی، شادکامی، دانشجویان.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۰

* نویسنده مسئول: mehbagheri@mihanmail.ir

مقدمه

شادکامی به‌عنوان یکی از سازه‌های برگرفته از رویکرد روانشناسی مثبت‌نگر نشان‌دهنده یک حالت عاطفی مثبت است که با داشتن هیجان‌های مثبت مانند خشنودی و لذت و نداشتن هیجان‌های منفی مانند استرس و تنش مشخص می‌شود (۱). شادکامی پدیده‌ای ذهنی و روانی به معنای تجربه احساس نشاط، شادی، و رضایت از زندگی و داشتن زندگی همراه با معنا و ارزش است (۲). این سازه دارای سه بخش عاطفی، شناختی و اجتماعی است؛ به‌طوری‌که بخش عاطفی باعث می‌شود تا فرد شادکام همواره از نظر خلقی شاد و خوشحال باشد، بخش شناختی باعث می‌شود که فرد نوعی خاص از افکار، باورها و پردازش اطلاعات را درباره خود و زندگی داشته باشد و بخش اجتماعی باعث می‌شود که فرد به دنبال گسترش روابط اجتماعی باشد (۳). بسیاری از روانشناسان و متخصصان سلامت معتقدند که شادکامی با روابط مثبت و سازنده با دیگران، زندگی هدفمند، رشد شخصیت، دوست داشتن دیگران، برونگرایی، خوش‌بینی، زندگی با کیفیت و امیدواری ارتباط مستقیم دارد (۴). افراد دارای شادکامی بالاتر در زندگی آرامش و امنیت بیشتری دارند، راحت‌تر تصمیم‌گیری می‌کنند، از مشارکت و رضایت از زندگی بیشتری برخوردارند، از راهبردهای مقابله‌ای سازگار استفاده می‌نمایند و زندگی سالم‌تر، پرنشاط‌تر و پرنرژتری دارند (۵).

یکی از عوامل مرتبط با شادکامی، هوش معنوی است (۶) که به معنای ظرفیت سازگاری فرد با توجه به جنبه‌های متعالی و غیرمادی واقعیت می‌باشد که فرد در حل مسائل معنوی و ارزشی خود آن را بکار می‌بندد و زندگی‌اش را در حالی از گسترده از غنا و معنا قرار می‌دهد (۷). در تعریفی دیگر هوش معنوی ظرفیتی برای درک عمیق‌ترین و برترین انگیزه‌های انسانی و استفاده از اطلاعات معنوی برای حل مناسب مشکلات و چالش‌های زندگی و ارزشمند و معنا دار نمودن زندگی در مسیر دستیابی به اهداف است (۸). رفتارها و باورهای معنوی مانند صبر و توکل ارزش مثبتی در پرداختن به نکات معنا دار زندگی دارند و می‌توانند در زندگی از طریق امید و تشویق به نگرش مثبت باعث افزایش آرامش درونی شوند (۹). نتایج پژوهش‌ها درباره رابطه بین هوش معنوی با شادکامی متفاوت بود. برای مثال نتایج پژوهش نریا و همکاران (۲۰۲۰) حاکی از رابطه مثبت و معنی‌دار هوش معنوی و شادکامی بود (۶). حجازی و همکاران (۲۰۲۰) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که هوش معنوی با شادکامی رابطه معنی‌دار مثبت داشت (۱۰). در پژوهشی دیگر از نوع فراتحلیل هدایت و صادق‌زاده (۱۳۹۹) گزارش کردند که هوش معنوی با شادکامی رابطه معنی‌دار با اندازه اثر متوسط داشت (۱۱). حسن‌دوست و همکاران (۱۳۹۵) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین هوش معنوی و شادکامی رابطه معنی‌دار و ضعیفی مشاهده شد (۱۲). در مقابل، ازاریان (۲۰۱۶) ضمن پژوهشی گزارش کرد که بین هوش معنوی با شادکامی رابطه معنی‌داری وجود نداشت (۱۳).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با شادکامی، خودکارآمدی است (۱۴). خودکارآمدی به معنای باور به توانایی‌های خود است که از طریق آن مهارت‌های شناختی، اجتماعی، عاطفی و رفتاری انسان برای

ضد اضطراب و ضد افسردگی، عدم وقوع رخداد های تنش‌زا مانند طلاق و مرگ نزدیکان در سه ماه گذشته و عدم دریافت خدمات روانشناختی در سه ماه گذشته و ملاک‌های خروج از مطالعه شامل انصراف از تکمیل ابزارها و عدم پاسخگویی به بیش از ده درصد گویه‌ها بودند.

روند اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از تصویب پروپوزال و هماهنگی‌های لازم با مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری آمار دانشجویان به تفکیک دختر و پسر تهیه و اقدام به نمونه‌گیری شد. سپس برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش بیان و درباره رعایت نکات اخلاقی به آنها اطمینان خاطر داده شد و از آنها خواسته شد تا به ابزارهای پژوهش به صورت کامل و صادقانه پاسخ دهند. پس از تکمیل ابزارها توسط دانشجویان از آنان تقدیر و تشکر شد و داده‌ها جهت ورود به رایانه آماده شدند.

در این پژوهش ابزارهای پژوهش شامل فرم اطلاعات دموگرافیک شامل جنسیت و مقطع تحصیلی شامل پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸)، مقیاس خودکارآمدی اجتماعی اسمیت و بتز (۲۰۰۰) و پرسشنامه شادکامی آرگایل و همکاران (۱۹۸۹) بودند که در زیر تشریح می‌شوند.

پرسشنامه هوش معنوی: این پرسشنامه توسط کینگ (۲۰۰۸) با ۲۴ گویه طراحی شد. گویه‌ها با استفاده از مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت از به هیچ وجه در مورد من صادق نیست (نمره صفر) تا کاملاً در مورد من صادق است (نمره چهار) نمره‌گذاری می‌شود. در نتیجه، حداقل نمره در آن صفر و حداکثر نمره در آن ۹۶ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده هوش معنوی بیشتر می‌باشد. روایی سازه ابزار با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و حاکی از وجود چهار عامل تفکر انتقادی وجودی، تولید معنای شخصی، بسط هوشیاری و آگاهی متعالی بود و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ محاسبه شد (۲۲). در ایران، مرعشی و همکاران (۱۳۹۱) پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ بدست آوردند (۲۳).

مقیاس خودکارآمدی اجتماعی: این مقیاس توسط اسمیت و بتز (۲۰۰۰) با ۲۲ گویه طراحی شد. گویه‌ها با استفاده از مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت از اصلاً به خودم اعتماد ندارم (نمره یک) تا کاملاً به خودم اعتماد دارم (نمره پنج) نمره‌گذاری می‌شود. در نتیجه، حداقل نمره در آن ۲۲ و حداکثر نمره در آن ۱۱۰ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده خودکارآمدی اجتماعی بیشتر می‌باشد. روایی همگرا و واگرایی ابزار تایید و پایایی آن با روش‌های آلفای کرونباخ ۰/۹۴ و بازآزمایی سه هفته‌ای ۰/۸۲ محاسبه شد (۲۴). در ایران، زارع و همکاران (۱۳۹۲) پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ بدست آوردند (۲۵).

پرسشنامه شادکامی: این پرسشنامه توسط آرگایل و همکاران (۱۹۸۹) با ۲۹ گویه طراحی شد. هر گویه دارای چهار عبارت است که به عبارت اول نمره صفر، عبارت دوم نمره یک، عبارت سوم نمره دو و عبارت چهارم نمره سه تعلق می‌گیرد. در نتیجه، حداقل نمره در آن صفر و حداکثر نمره در آن ۸۷ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده شادکامی بیشتر می‌باشد. روایی واگرایی ابزار با پرسشنامه افسردگی ۰/۴۸- و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه

دستیابی به اهداف به صورت اثربخش سازماندهی می‌شود (۱۵). خودکارآمدی اجتماعی به عنوان یکی از ابعاد خودکارآمدی به معنای باور به توانایی‌های خود برای انجام اعمال و رفتار مناسب در موقعیت‌های اجتماعی می‌باشد (۱۶). این سازه به افراد کمک می‌کند تا مهارت‌های کنترل تکانشگری اجتماعی، عملکرد بالا در روابط اجتماعی، مشارکت در فعالیت‌های گروهی و نگرش دوستانه به دیگران را از خود نشان دهند (۱۷). خودکارآمدی اجتماعی بالا با استفاده از راهبردهای مقابله‌ای فعال، حل مساله، سلامت و کیفیت زندگی بالا و جستجوی کمک در هنگام ضرورت ارتباط مستقیم دارد (۱۸). نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه مثبت و معنی‌دار بین خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی بود. برای مثال نتایج پژوهش لارا و همکاران (۲۰۲۰) حاکی از رابطه مثبت و معنی‌دار بین خوش‌بینی، خودکارآمدی و شادکامی بود (۱۴). اروزکان و همکاران (۲۰۱۶) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی، عزت‌نفس و شادکامی ذهنی با هم رابطه معنی‌دار مثبت داشتند (۱۹). در پژوهشی دیگر محمودی و بریمانی (۱۳۹۹) گزارش کردند که مطلوبیت اجتماعی و خودکارآمدی با شادکامی رابطه معنی‌دار مثبت داشت و توانستند به‌طور معنی‌داری آن را پیش‌بینی کنند (۲۰). مرزی و سعادت‌ی شامیر (۱۳۹۸) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین خودکارآمدی و شادکامی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود داشت (۲۱). در دهه‌های اخیر پژوهش‌های بسیاری درباره شادکامی انجام شده که دلیل آن اهمیت شادکامی در بهزیستی روانشناختی و بهبود کیفیت زندگی و تأثیر آن بر عملکرد افراد می‌باشد. دانشجویان برای یادگیری و عملکرد تحصیلی بهتر نیاز به محیط شاد و بانشاط دارند و به همین دلیل بررسی شادکامی در دانشجویان اهمیت مضاعفی دارد. برای ایجاد محیط شاد ابتدا باید عوامل مرتبط با آن را شناسایی و نقش هر یک را مشخص کرد که پژوهش حاضر نقش دو متغیر هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی را بررسی می‌کند. بررسی‌ها حاکی از آن بود که نتایج پژوهش‌ها درباره رابطه هوش معنوی با شادکامی متفاوت بوده و علاوه بر آن پژوهشی درباره رابطه خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی یافت نشد. بنابراین، پژوهش حاضر ضمن جمع‌بندی درباره رابطه هوش معنوی با شادکامی می‌تواند خلأ عدم وجود پژوهشی درباره رابطه خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی را تکمیل نماید. با توجه به مطالب مطرح‌شده، هدف این پژوهش تعیین رابطه بین هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ حدود ۳۰۰۰ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۴۱ نفر برآورد کرد که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با توجه به جنسیت انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری ابتدا نسبت دانشجویان دختر و پسر محاسبه و به همان نسبت از دانشجویان نمونه‌گیری شد. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل تمایل جهت شرکت در پژوهش، عدم اعتیاد و مصرف داروهای روان‌پزشکی مثل

یافته‌ها

ریزشی در نمونه‌ها اتفاق نیفتاد و تحلیل‌ها برای ۳۴۱ نفر انجام شد. نتایج فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات دموگرافیک (شامل جنسیت و مقطع تحصیلی) در دانشجویان در جدول ۱ ارائه شد.

شد (۲۶). در ایران، دانی مرکزی و همکاران (۱۴۰۰) پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ بدست آوردند (۲۷). داده‌ها با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان در نرم‌افزار SPSS-22 در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

جدول ۱. نتایج فراوانی و درصد فراوانی اطلاعات دموگرافیک در دانشجویان

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تراکمی
جنسیت	زن	۲۵۴	۷۴/۴۹	۷۴/۴۹
	مرد	۸۷	۲۵/۵۱	۱۰۰
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۱۸۲	۵۳/۳۷	۵۳/۳۷
	کارشناسی ارشد	۱۱۳	۳۳/۱۴	۸۶/۵۱
	دکتری	۴۶	۱۳/۴۹	۱۰۰

متغیرهای هوش معنوی، خودکارآمدی اجتماعی و شادکامی در دانشجویان در جدول ۲ ارائه شد.

طبق نتایج جدول ۱، بیشتر دانشجویان زن (۷۴/۴۹ درصد) و در مقطع تحصیلی کارشناسی (۵۳/۳۷ درصد) مشغول به تحصیل بودند. نتایج میانگین، انحراف معیار و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

جدول ۲. نتایج میانگین، انحراف معیار و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرهای پژوهش در دانشجویان

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره کولموگروف-اسمیرنوف	معنی‌داری
هوش معنوی	۶۲/۲۹	۴/۹۷	۰/۵۳۱	۰/۲۰۰
خودکارآمدی اجتماعی	۷۴/۳۵	۵/۲۵	۰/۱۳۳	۰/۱۹۸
شادکامی	۳۸/۲۹	۳/۵۶	۰/۱۳۷	۰/۱۳۶

روش‌های تحلیل ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون وجود داشت. نتایج ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش شامل هوش معنوی، خودکارآمدی اجتماعی و شادکامی در دانشجویان در جدول ۳ ارائه شد.

طبق نتایج جدول ۲، فرض نرمالیتی هر سه متغیر هوش معنوی، خودکارآمدی اجتماعی و شادکامی در دانشجویان رد نشد ($P > 0.05$). همچنین، مقدار عامل تورم واریانس برای پیش‌بینی شادکامی کمتر از ۱۰ و مقدار دوربین-واتسون در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشت. در نتیجه، به ترتیب فرض هم‌خطی چندگانه و فرض همبستگی باقی‌مانده‌ها رد شدند. بنابراین، شرایط استفاده از

جدول ۳. نتایج ضرایب همبستگی هوش معنوی، خودکارآمدی اجتماعی و شادکامی در دانشجویان

متغیر	هوش معنوی	خودکارآمدی اجتماعی	شادکامی
هوش معنوی	۱		
خودکارآمدی اجتماعی	۰/۳۷۰**	۱	
شادکامی	۰/۴۱۴**	۰/۵۴۴**	۱

** $P < 0.001$

همزمان برای پیش‌بینی شادکامی در دانشجویان بر اساس هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی در جدول ۴ ارائه شد.

طبق نتایج جدول ۳، بین هوش معنوی ($F=0.414$) و خودکارآمدی اجتماعی ($F=0.544$) با شادکامی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار وجود داشت ($P < 0.001$). نتایج رگرسیون چندگانه به شیوه

جدول ۴. نتایج رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان برای پیش‌بینی شادکامی در دانشجویان بر اساس هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی

متغیر	R	R ²	F	Sig	B	SE	Beta	T	Sig
مقدار ثابت					۲۸/۳۰	۴۸/۱۰		۲۱/۲۶	۰/۰۲۷
هوش معنوی	۰/۵۴۰	۰/۲۹۱	۴/۵۲	۰/۰۲۷	۰/۰۵۹	۰/۰۵۴	۰/۱۰۹	۱/۹۷	۰/۰۴۴
خودکارآمدی اجتماعی					۰/۲۱۳	۰/۰۴۶	۰/۲۰۴	۴/۶۱	۰/۰۰۱

طبق نتایج جدول ۴، متغیرهای هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی به‌طورمعنی‌داری توانستند ۲۹/۱ درصد از تغییرات شادکامی در دانشجویان را تبیین کنند که با توجه به مقدار بناها اثر هر دو متغیر مثبت و اثر خودکارآمدی اجتماعی بیشتر از هوش معنوی بود ($P < ۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری

شادکامی نقش موثری در سایر عملکردهای دانشجویان به‌ویژه موفقیت و عملکرد تحصیلی و غیرتحصیلی دارد. در نتیجه، هدف این پژوهش تعیین رابطه بین هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان بود.

نتایج این پژوهش نشان داد که هوش معنوی با شادکامی در دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار داشت. به عبارت دیگر، با افزایش هوش معنوی میزان شادکامی در دانشجویان افزایش و بالعکس با کاهش هوش معنوی با شادکامی در دانشجویان با کاهش می‌یابد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های نریا و همکاران (۶)، حجازی و همکاران (۱۰)، هدایت و صادق‌زاده (۱۱) و حسن‌دوست و همکاران (۱۲) همسو و با نتایج پژوهش ازاریان (۱۳) ناهمسو بود. در تبیین ناهمسوئی پژوهش حاضر با پژوهش ازاریان (۱۳) می‌توان به تفاوت در شیوه اندازه‌گیری هوش معنوی اشاره کرد. با اینکه هر دو پژوهش از پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۲) برای اندازه‌گیری هوش معنوی استفاده کردند؛ در پژوهش حاضر برای هوش معنوی یک نمره کلی حساب و رابطه آن با شادکامی سنجیده شد، اما در پژوهش ازاریان (۱۳) برای هوش معنوی چهار نمره مربوط به چهار عامل یا ابعاد آن حساب و رابطه آنها با شادکامی سنجیده شد. به نظر می‌رسد هنگامی که رابطه عامل‌ها یا بخش‌هایی از یک ابزار به‌تفکیک با یک متغیر دیگر (شادکامی) ارزیابی شوند در مقایسه با زمانی که رابطه همه عامل‌ها و بخش‌ها با هم (کل ابزار) با یک متغیر دیگر (شادکامی) ارزیابی شود، میزان همبستگی کمتر باشد. در تبیین رابطه مثبت و معنی‌دار هوش معنوی با شادکامی در دانشجویان بر مبنای پژوهش کینگ (۲۲) می‌توان گفت که معنویت بعد مهم و برجسته یک زندگی سالم است که منجر به هدف‌دار شدن و معنا‌دار شدن زندگی می‌شود و سازه مذکور این امکان را به انسان می‌دهد که همراه با رنج‌ها، مشکل‌ها و چالش‌ها در جهت بهزیستی حرکت نماید. معنویت به‌طور عامل و هوش معنوی به‌طور خاص موجب ایجاد آرامش، امنیت روانی، رهایی از احساس پوچی و تنهایی، معنایابی در زندگی، مثبت‌اندیشی، امیدواری، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی می‌شود. همچنین، معنویت و هوش معنوی می‌تواند به‌عنوان یک سیستم اجتماعی پیچیده تأثیر زیادی بر رفتارها و

نگرش‌های افراد در زندگی روزانه داشته باشند. علاوه بر آن، هوش معنوی و باورها و نگرش‌های معنوی بر مولفه‌های شناختی و انگیزشی از جمله خوش‌بینی، بدبینی و امیدواری تأثیر گذاشته و از طریق آنها باعث بهبود بهزیستی روانشناختی در افراد می‌شوند. در نتیجه، با توجه به مطالب مطرح‌شده می‌توان انتظار داشت که هوش معنوی سبب افزایش شادکامی در دانشجویان شود.

دیگر نتایج این پژوهش نشان داد که خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار داشت. به عبارت دیگر، با افزایش خودکارآمدی اجتماعی میزان شادکامی در دانشجویان افزایش و بالعکس با کاهش خودکارآمدی اجتماعی میزان شادکامی در آنان کاهش می‌یابد. این نتایج از جهاتی با نتایج پژوهش‌های لارا و همکاران (۱۴)، اروزکان و همکاران (۱۹)، محمودی و بریمانی (۲۰) و مرزی و سعادت‌شامیر (۲۱) همسو بودند. در تبیین رابطه مثبت و معنی‌دار خودکارآمدی اجتماعی با شادکامی در دانشجویان بر مبنای پژوهش هونگ و همکاران (۱۵) می‌توان گفت که خودکارآمدی اجتماعی حاکی از توانایی ادراک‌شده فرد برای انجام رفتارهای معین اجتماعی در موقعیت‌های مختلف است که نقش تعیین‌کننده‌ای در رفتار او نسبت به آن موقعیت دارد و انتظار خودکارآمدی اجتماعی عامل مهمی است که به فرد کمک می‌کند تا میزان موفقیت‌آمیز بودن روابط اجتماعی خود را مورد ارزیابی قرار دهد و هر چه فرد خود را در زمینه مذکور خودکارآمدتر ارزیابی کند، خود را در سایر زمینه‌ها توانمندتر ارزیابی نموده، دوستان بیشتری دارد و در زندگی امیدوارتر، خوش‌بین‌تر و شادکام‌تر می‌باشد. علاوه بر آن، انسان دارای دو نیاز مهم روانشناختی است که اگر ارضاء نشوند موجب اختلال و بیماری می‌گردند که یکی از این نیازها همان نیاز به دوست داشته شدن و دیگری نیاز به احساس ارزشمند بودن است. در این راستا خودکارآمدی اجتماعی را می‌توان نیرویی دانست که افراد بر اساس آن رفتارهای صحیح و مناسب را برای ارضای نیازهای خود انتخاب می‌کنند. در واقع، انسان نیازها، خواسته‌ها، افکار، عقاید و اعمال خود را طوری انتخاب می‌کنند که بتوانند مهم‌ترین و خوشایندترین حالت را در خویش ایجاد کنند که این عوامل باعث می‌شوند که با افزایش خودکارآمدی اجتماعی میزان شادکامی در دانشجویان افزایش یابد.

نتایج دیگر این پژوهش نشان داد که هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی به‌طورمعناداری توانستند شادکامی در دانشجویان را پیش‌بینی و تبیین کنند. در تبیین توانمندی هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی در پیش‌بینی و تبیین شادکامی در دانشجویان می‌توان گفت که افراد دارای هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی

متغیرهای مختلف به‌ویژه هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی ضروری است. برای این منظور مدیران، مسئولان و برنامه‌ریزان سازمان‌های مختلف به‌ویژه سازمان دانشگاه آزاد اسلامی می‌توانند برنامه‌هایی برای بهبود شادکامی طراحی و در قالب کارگاه‌های آموزشی با کمک اساتید برجسته همان واحد دانشگاهی یا اساتید سایر دانشگاه‌ها اقدام به آموزش آن کنند. بدون شک بهره‌گیری از کارگاه‌های آموزشی ارتقاء شادکامی در دانشجویان بر اساس هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی و حتی سایر متغیرها می‌تواند سایر متغیرهای روانشناختی و عملکردهای تحصیلی و غیرتحصیلی دانشجویان را ارتقاء ببخشد.

References

1. Wasil AR, Gillespie S, Park SJ, Venturo-Conerly KE, Osborn TL, DeRubeis RJ, et al. (2021). Which symptoms of depression and anxiety are most strongly associated with happiness? A network analysis of Indian and Kenyan adolescents. *Journal of Affective Disorders*; 295: 811-821. doi: 10.1016/j.jad.2021.08.087
2. Papachristou IA, Rosas-Casals M. (2019). Cities and quality of life. Quantitative modeling of the emergence of the happiness field in urban studies. *Cities*; 88: 191-208. doi: 10.1016/j.cities.2018.10.012
3. Fournier MA. (2020). Dimensions of human hierarchy as determinants of health and happiness. *Current Opinion in Psychology*; 33: 110-114. doi: 10.1016/j.copsyc.2019.07.014
4. Su YS, Lien D, Yao Y. (2022). Economic growth and happiness in China: A Bayesian multilevel age-period-cohort analysis based on the CGSS data 2005–2015. *International Review of Economics & Finance*; 77: 191-205. doi: 10.1016/j.iref.2021.09.018
5. Stickley A, Koyanagi A, Takahashi H, Ruchkin V, Inoue Y, Yazawa A, Kamio Y. (2018). Attention-deficit/hyperactivity disorder symptoms and happiness among adults in the general population. *Psychiatry Research*; 265: 317-323. doi: 10.1016/j.psychres.2018.05.004

بالا در مقایسه با افراد دارای هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی پایین در زندگی امیدوارتر و خوش‌بین‌تر هستند، دارای استرس و اضطراب کمتری می‌باشند، از راهبردهای مقابله‌ای سازگار و مناسب استفاده می‌کنند، در صورت عدم توانایی برای فائق آمدن برای چالش‌ها از دیگران درخواست کمک می‌نمایند و در مجموع از رضایت از زندگی و کیفیت زندگی بالاتر و مطلوب‌تری برخوردارند که همه این عوامل سبب می‌شوند که متغیرهای هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی بتوانند نقش موثری در پیش‌بینی و تبیین شادکامی در دانشجویان داشته باشند. تبیین دیگر اینکه هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی با بسیاری از سازه‌های مثبت روانشناختی مانند خوش‌بینی، امیدواری، رضایت از زندگی، تاب‌آوری، کیفیت زندگی مطلوب و غیره که توانایی پیش‌بینی و تبیین مستقیم شادکامی را دارند، همبستگی مثبت و معنی‌دار و با بسیاری از سازه‌های منفی روانشناختی مانند استرس، اضطراب، وسواس، عزت‌نفس پایین، افسردگی و غیره که توانایی پیش‌بینی و تبیین معکوس شادکامی را دارند، همبستگی منفی و معنی‌دار دارند، لذا منطقی است هنگامی که دو متغیر هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی به‌طور همزمان برای پیش‌بینی و تبیین شادکامی در نظر گرفته شوند، بتوانند به‌طور معناداری آن را در دانشجویان پیش‌بینی و تبیین کنند. مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر شامل استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی برای جمع‌آوری داده‌ها بود. در چنین ابزارهایی ممکن است که افراد خویشتن‌نگری کافی نداشته باشند و مسؤله به ابزارها پاسخ ندهند که این امر تا حدودی سبب کاهش دقت در نتایج می‌شود. برای جلوگیری از این امر علاوه بر بیان اهمیت و ضرورت پژوهش و رعایت نکات اخلاقی، به آنها گفته شد که تحلیل‌ها به‌صورت کلی انجام می‌شود و هیچ پاسخ صحیح یا غلطی وجود ندارد و بهترین پاسخ، پاسخی است که گویای وضعیت واقعی آنها باشد. محدودیت دیگر انجام پژوهش بر روی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری بود که این امر سبب می‌شود که در تعمیم نتایج به سایر دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی احتیاط شود. محدودیت دیگر عدم بررسی نتایج به تفکیک جنسیت بود. شاید روابط متغیرها وقتی که در دو جنس به تفکیک بررسی شود، متفاوت باشد که در صورت بررسی و تأیید آن می‌توان راهکارهای متفاوتی جهت بهبود شادکامی در دانشجویان دختر و پسر ارائه کرد. پیشنهاد پژوهشی دیگر علاوه بر بررسی روابط به تفکیک جنسیت، تکرار پژوهش حاضر بر روی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی سایر واحدها و حتی سایر دانشگاه‌های دولتی و غیرانتفاعی و مقایسه نتایج آن با نتایج این پژوهش می‌باشد. آخرین پیشنهاد پژوهشی با توجه به اهمیت شادکامی در دانشجویان و نقش آن در سایر عملکردهای تحصیلی و غیرتحصیلی، بررسی روابط سایر متغیرها مانند هدفمندی در زندگی، پریشانی روانشناختی، سبک‌زندگی و غیره با آن برای طراحی برنامه‌هایی مداخله‌ای جهت بهبود شادکامی بر اساس نتایج مجموع پژوهش‌ها ضروری است. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده نقش موثر هوش معنوی و خودکارآمدی اجتماعی در تبیین شادکامی دانشجویان بود. بنابراین، طراحی برنامه‌هایی برای بهبود شادکامی در دانشجویان از طریق

- Midwifery Care; 24(4): 264-271. doi: 10.21859/nmj-24047
13. Azarian A. (2016). Interactive role of spiritual intelligence factors with happiness and perfectionism, a communication plan. *Journal of Chemical and Pharmaceutical Research*; 8(4): 1335-1341.
14. Lara R, Vazquez ML, Ogallar A, Godoy-Izquierdo D. (2020). Optimism and social support moderate the indirect relationship between self-efficacy and happiness through mental health in the elderly. *Health Psychology Open*; 7(2): 1-12. doi: 10.1177/2055102920947905
15. Hong FY, Chiu SI, Huang DH, Chiu SL. (2021). Correlations among classroom emotional climate, social self-efficacy, and psychological health of university students in Taiwan. *Education and Urban Society*; 53(4): 446-468. doi: 10.1177/0013124520931458
16. Purcell V, Andrews JJW, Nordstokke D. (2021). Peer victimization and anxiety in youth: A moderated mediation of peer perceptions and social self-efficacy. *Canadian Journal of School Psychology*; 36(1): 9-22. doi: 10.1177/0829573520951041
17. Kahai SS, Lei Y. (2019). Building social capital with Facebook: Type of network, availability of other media, and social self-efficacy matter. *International Journal of Human-Computer Studies*; 130: 113-129. doi: 10.1016/j.ijhcs.2019.05.013
18. Gazo AM, Mahasneh AM, Abood MH, Muhediat FA. (2020). Social self-efficacy and its relationship to loneliness and internet addiction among Hashemite university students. *International Journal of Higher Education*; 9(2): 144-155. doi: 10.5430/ijhe.v9n2p144
19. Erozkan A, Dogan U, Adiguzel A. (2016). Self-efficacy, self-esteem, and subjective happiness of teacher candidates at the pedagogical formation certificate program. *Journal of Education and Training*
6. Nazia J, Dawood N, Sadaf MM, Zil-e-Huma M, Kanwal F. (2020). Impact of spiritual intelligence and happiness on mental health among adults. *Elementary Education Online*; 19(4): 4321-4327. doi: 10.17051/ilkonline.2020.04.764838
7. Ramachandaran SD, Krauss SE, Hamzah A, Idris K. (2017). Effectiveness of the use of spiritual intelligence in women academic leadership practice. *International Journal of Educational Management*; 31(2): 160-178. doi: 10.1108/IJEM-09-2015-0123
8. Upadhyay S, Upadhyay N. (2018). Fuzzy multi-criteria framework for measuring spiritual intelligence in a data driven organization. *Procedia Computer Science*; 139: 204-211. doi: 10.1016/j.procs.2018.10.251
9. Puspitacandri A, Warsono SY, Roesminingsih E, Susanto H. (2020). The effects of intelligence, emotional, spiritual and adversity quotient on the graduates quality in Surabaya shipping polytechnic. *European Journal of Educational Research*; 9(3): 1075-1087. doi: 10.12973/euler.9.3.1075
10. Hejazi F, Rahimi M, Kargar Jahromi M, Shafiei H, Yeganeh S, Bahmani T. (2020). The relationship between spiritual intelligence and happiness in nursing students studying at Shiraz and Tehran Universities of Medical Sciences. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*; 7(2): 3759-3764. doi:
11. Hedayat F, Sadegzade S. (2020). Meta-analysis of the relationship between spiritual intelligence with happiness. *Journal of New Approaches in Educational Sciences*; 2(1): 59-68. doi: 10.22034/NAES.2020.228237.1030
12. Hasandost F, Haj Hashemkhani MA, Alizadeh A, Momeni M, Norozi Parashkoh N, Yousefi F, DarbahiNejad Z. (2016). The relationship between spiritual intelligence & happiness in nursing students in 2015. *Avicenna Journal of Nursing and*

couple therapy based on reality therapy and emotionally focused therapy (EFT) on couples' happiness and resilience. *Journal of Counseling Research*; 20(77): 89-121. doi: 10.18502/qjcr.v20i77.6143

Studies; 4(8): 72-82. doi: 10.11114/jets.v4i8.1535

20. Mahmoodi SZ, Barimani A. (2020). The relationship between social desirability and self-efficacy with happiness (Case study: Students of Islamic Azad University, Neka branch). *Journal of Socio-Cultural Changes*; 17(3): 160-174.

21. Marzi Sh, Saadati Shamir A. (2019). The role of self-efficacy and happiness in predicting self-criticism/reassurance among teachers. *Rooyesh-e-Ravanshenasi*; 8(5): 153-162.

22. King DB. (2008). Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure. Graduate Thesis, Ontario of Canada: Trent University.

23. Marashi SA, Naami A, Beshlideh K, Zargar Y, Ghobari Bonab B. (2012). The impact of spiritual intelligence training on psychological well-being, existential anxiety, and spiritual quotient among the students of Ahvaz faculty of petroleum. *Journal of Psychological Achievement*; 19(1): 63-80.

24. Smith HM, Betz NE. (2000). Development and validation of a scale of perceived social self-efficacy. *Journal of Career Assessment*; 8(3): 283-301. doi: 10.1177/106907270000800306

25. Zare M, Latifian M, Fooladchang M. (2013). The causal model of attachment dimensions and emotion regulation strategies with the meditative role of social self-efficacy and self-disclosure. *Quarterly Social Psychology Research*; 3(11): 13-32.

26. Argyle M, Martin M, Crossland J. (1989). Happiness as a function of personality and social encounters. In J. P. Forgas, & J. M. Innes (Eds.), *Recent Advances in Social Psychology: An International Perspective* (pp. 189-247). North-Holland: Elsevier Science Publishers BV.

27. Davaie Markazi M, Karimi J, Goodarzi K. (2021). Investigating the effectiveness of